

Stos Pomorza

dawniej „Stos Wąbrzeski”

PISMO SPOŁECZNE, GOSPODARCZE, OŚWIATOWE I POLITYCZNE DLA WSZYSTKICH STANÓW

Nr 20

Wąbrzeźno, czwartek dnia 16 lutego 1939

Rok 21

Ostatnia droga Ojca Św. Piusa XI

MIASTO WATYKAŃSKIE. Z braskiem dnia rozpoczęły się w pałacu pontyfikalnym 1-sze obrzędy żałobne. Ciało Ojca św. przybrano w białe szaty ceremonialne. Głowa nakryta białą piuska, na której umieszczona jest wysoka infuła, biskupia. Ciało Papieża położono na noszach, spowitych czarnym sukniem ze złotym szlakiem i zniesiono po schodach do sali tronowej, gdzie procesja żałobna zatrzymała się w milczeniu parę chwil. Po kilku minutach procesja ruszyła do Bazyliki św. Piotra, gdzie w olbrzymiej kaplicy Najświętszego sakramentu wzniesiony już był katafalk. Gwar dia papieska zaciągnęła straż i podczas gdy z wyciągniętymi mieczami otoczyła katafalk, odbywały się przygotowania do

wpuszczenia ludu rzymskiego do kaplicy, której triumfalne obicia i ozdoby, pod którymi miał ten sam lud wraz z Ojcem św. obchodzić 10-letnią rocznicę najbardziej historycznego dzieła Jego Pontyfikatu, jakim był konkordat z Włochami, zastąpiły czarne żałobne obicia.

Umysły wszystkich obecnych przepełnione są jedną żałobną myślą, że Ojciec św. nie dożył tej rocznicy. Przypominają sobie, że w wigilię Bożego Narodzenia Ojciec św. mówił, że oddałby życie swoje, gdyby uroczystości te stały się początkiem szczerzej zgody między Kościołem i państwem.

Flagi opuszczone na znak żałoby do pół masztu nad Rzymem. Ciężka żałoba okryła Wieczne Miasto.

Przygotowania do Conclave

CITA DEL VATICANO. Wczoraj rano zebrała się w sali konsystorza generalna kongregacja kardynolów, w której wziął m. in. udział przybyły wczoraj do Rzymu Prymas Polski ks. kardynał Hlond.

Kongregacja mianowała komisję weryfikacyjną, która zajmie się badaniem tytułów i nazwisk członków conclave oraz personelu pomocniczego, dopuszczonego do conclave. W skład komisji weryfikacyjnej wchodzi kardynałowie: Tedeschini, Pizzardo i Joro.

• — •

Czy Veto Mussoliniego przeciw wyborowi Papieża nie Włocha?

LONDYN. W tutejszych kołach dyplomatycznych obiegają pogłoski, poparte relacjami z Rzymu, że szef rządu włoskiego, Mussolini, sledzi z wielką uwagą nastroje, panujące w kołach watykańskich w związku z wyborem nowego papieża. Według tych pogłosek, Mussolini zamierza wniesć veto w razie wyboru kardynała nie Włocha.

Prawo weta, przysługujące panującym, względnie szefom rządów państw katolickich przy wyborze papieża, zostało ostatecznie zniesione przez papieża Piusa 10-go. Po raz ostatni wniósł je na conclave w roku 1902, po zgonie papieża Leona 13-go, kardynał Puzyna w imieniu cesarza Franciszka Józefa. Austria zagroziła wówczas niedopuszczeniem do wyboru kard. Rampolli, znanego ze swych sympatii.

Kardynał Rampolla zastrzegł się przeciwko mieszanii się czynników świeckich do spraw kościelnych, jednakże oświadczył z góry, że wyboru nie przyjmie. Conclave wybrało wówczas kardynała Józefa Sarto, który panował pod imieniem Piusa 10-go.

Złożenie zwłok

w podziemiach bazyliki św. Piotra

CITA DEL VATICANO. Wczoraj o godzinie 16,00 odbyła się w bazylice św. Piotra w Rzymie uroczystość pogrzebu Piusa 11-go. Na pogrzeb ten zaproszenie otrzymali członkowie korpusu dyplomatycznego, akredytowanego przy Stolicy Apostolskiej, patrycjat rzymski oraz grupa młodzieży z Dessio, miasta, gdzie urodził się Papież.

W chwili rozpoczęcia się pogrzebu, bazylika została zamknięta. Trumnę ze zwłokami Ojca św. gwardziści papiescy przenieśli na swych barkach z kaplicy Najświętszego Sakramentu przed ołtarz główny, otoczony dwoma szeregami gwardii papieskiej. Na czele pochodu żałobnego, kroczonego główną nawą, niesiono krzyż, za którym szedł chór alumnów seminarium watykańskiego, śpiewając „Miserere”. Następnie kroczyła kapituła bazyliki. Trumnę otaczali kardynałowie i prałaci.

Po odprawieniu absolicyj u stóp Zmarłego złożono jego życiorys, spisany na pergaminie i zamknięty w podłużnej skrzynce ołowianej. Następnie zamknięto trzy trumny, w których spoczywają zwłoki Ojca Świętego. Trumny zabezpieczono herbami Piusa 11-go, kardynała - camerlenga, oraz mistrza dworu papieskiego.

Z kolei odczytano akt zamknięcia trumien oraz życiorys Papieża. Zyciorys ten, spisany w języku łacińskim, mówi o głównych dziełach Piusa 11-go, podkreśla jego akcję misyjną oraz rozwój stosunków Watykanu z poszczególnymi państwami ze specjalnym uwzględnieniem układów koncyliacyjnych, zawartych przez Stolicę Apostolską z Włochami. Do pierwszej trumny włożono ponadto monety watykańskie z czasów Piusa 11-go.

Po nabożeństwie przeniesiono trumnę do grot watykańskich, znajdujących się w północnej części bazyliki św. Piotra. Groty te posiadają dwa wejścia jedno po wschodniej, a drugie po zachodniej stronie grobu św. Piotra. Podziemia stanowią kompleks pomieszczeń i kory-

tarzy, które częściowo odpowiadają nawom starodawnego kościoła św. Piotra.

Doczesne szczątki Piusa 11-go pochowano zgodnie z testamentem zmarłego Papieża, w nawie południowej w pobliżu grobu Piusa 10-go.

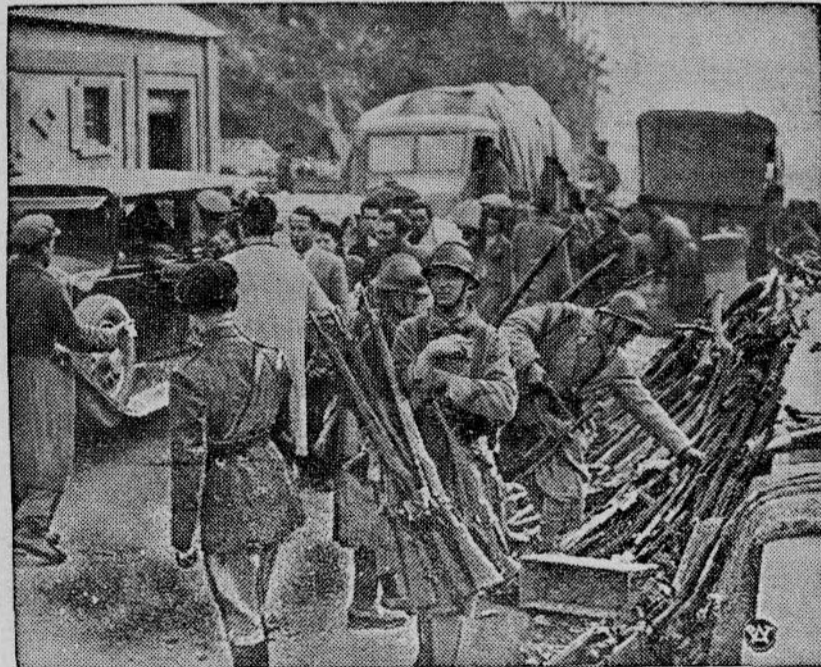
Podziękowanie Watykanu dla armii polskiej

WARSZAWA. P. Marszałek Edward Śmigły - Rydz otrzymał następującą depeszę:

P. Marszałek Edward Śmigły - Rydz
Warszawa

Wyrażam moją głęboką wdzięczność tak dla p. Marszałka, jak i dla całej armii polskiej za wzięcie udziału w żałobie kościoła katolickiego.

(—) Kardynał Pacelli, Camerlengo

Uciekinierzy z armii katalońskiej przekraczają granicę francuską składając broń.

Koniec żałoby w sobotę

WARSZAWA. Uroczystości żałobne w Polsce zostaną zakończone w sobotę 18 bm o godzinie 10 rano uroczystym nabożeństwem w katedrze św. Jana.

Wstrzymanie się od publicznych zabaw karnawałowych obowiązuje do godziny 12 w poł. 18 bm.

Ministerstwo Oświaty zarządziło, aby dzień 18 bm (sobota) był wolny od nauki we wszystkich szkołach. Młodzież w dniu tym weźmie udział w nabożeństwach żałobnych za duszę Ojca św.

Mowa min. Becka

WARSZAWA. Minister spraw zagranicznych Beck, wygłosi dnia 18 lutego o godzinie 11,00 na posiedzeniu komisji spraw zagranicznych Sejmu expose o polityce zagranicznej Polski.

Wojska republikańskie niszczą mosty

BARCELONA. Korespondent Hawasa donosi, że hiszpańskie wojska republikańskie wysadziły w powietrze wszystkie mosty na linii kolejowej z Barcelony do granicy francuskiej.

Wobec tego ruch na tym odcinku nie będzie mógł być wznowiony przed upływem miesiąca.

• — •

Klęska list partyjnych w wyborach wiejskich w Wielkopolsce

Dnia 12 lutego 1939 roku odbyły się wybory do rad gromadzkich na terenie województwa poznańskiego w powiatach: obornickim, gnieźnieńskim, śremskim, szamotulskim i wrzesińskim.

Wyniki wyborów w tych ośmiu powiatach przedstawiają się jak następuje:

1) Lista Gospodarcza OZN i innych ugrupowań gospodarczych zawodowych o charakterze apolitycznym — 6.191 mandatów.

- 2) Stronnictwo Ludowe — 1.331 mand.
- 3) Str. Narodowe — 932 mandatów.
- 4) Str. Pracy — 739 mandatów.
- 5) PPS. — 42 mandaty.
- 6) Inni i mniejszości narodowe — 965 mandatów.

Rekord szybkości

Ostatnio pisma amerykańskie przyniosły wiadomość, że w Buffalo podczas próbnego lotu samolotu pościgowego „Curtiss Hawk” osiągnięto nieprawdopodobną wprost szybkość 920 km na godzinę. Stanowi to światowy rekord szybkości dla samolotów pościgowych.

Dotychczasowy rekord szybkości dla samolotu wynosił 611 km a dla hydroplanu 710 km na godzinę.

Niedawno samolot włoski 3-motorowy typu „Savoia - Marcelli” ustalił nowy światowy rekord szybkości na trasie 2000 km z ładunkiem 10-tonowym. Lot trwał 6 godzin, przyczym aparat osiągnął przeciętną szybkość 331 km na godzinę.

Ostatni rekord szybkości samochodu wynosił 575 km na godzinę, motocyklu 279 km, lokomotywy 265 km, pociągu 175 km, motorówki 210 km, rowerzysty w jeździe na torze za motorem 125 km, na godzinę.

Najszybszym okrętem jest jeden z francuskich okrętów, który robi 85 km na godzinę.

Murzyn Ovens przebiegł na Olimpiadzie w Berlinie 100 mtr w 10,2 sekundach. Oznacza to przeszło 36 km na godzinę.

Rekordowe szybkości osiągają ptaki i zwierzęta. Gołąb leci z szybkością 70 km na godzinę, niektóre ptaki przelotne osiągnęły 144 km, a „rekord ptasi” wynosi ponoć 330 km.

Koń i jeleni ustanowiły „rekord” 130 km na godzinę, zając 50 km.

A oto rekordy szybkości z innej dziedziny. Jeden ze stałych, wiernych „graczy loteryjnych”, natychmiast po otrzymaniu pensji goni do kolektury i kupuje los na Loterię Klasową.

A w 43-ej Loterii osiągnął on jeszcze inny rekord szybkości. Już bowiem w pierwszej klasie wygrał na „piątkę” wcale pokąźną sumę, kupił natychmiast po otrzymaniu wiadomości o wygranej nowy cały los i wygrał znowu wielką sumę w czwartej klasie tej Loterii.

Zdaje się, że w najbliższym czasie będziemy mieli więcej takich rekordzistów, gdyż dnia 23 lutego rozpoczyna się ciągnięcie 44-ej Loterii Klasowej, która daje duże szanse wygrania.

W 44-ej Loterii Klasowej zwiększo-

Kto z papieży zasiadł najdłużej na Stolicy Piotra

„Nie dożyjesz lat Piotra”. Oto słowa ceremoniatu, powstające przy koronacji każdego z papieży. Do tej pory sprawdają się, gdyż żaden z papieży nie zasiadł 33 lata na Stolicy Apostolskiej.

Tyle bowiem lat był papieżem święty Piotr.

Pius 9-ty rządził Kościołem prawie 32 lata (1846 — 1878), papież Leon 13-ty przeszedł 25 lat (1878 — 1903). Przesładowany przez Napoleona papież Pius 7-my 23 lata (1800 — 1823). Trzynastu tylko papieży panowało dłużej niż 17 lat. Ojciec św. Pius 11-ty panował lat 16.

19 lat morskiego oddechu

L U T Y 1939 rok — to 19-ta rocznica odzyskania przez Polskę dostępu do morza. A jednocześnie było to święto naszej Marynarki Wojennej.

Serca uczucia wypełniają, miłość do morza rośnie z rokiem każdym. Wszyscy dosłownie wszyscy, kochamy nasze morze i naszą marynarkę. Mówią o tym — jakże wyraźnie — owe burzliwe oklaski, jakimi społeczeństwo polskie wita każde pojawienie się oddziałów marynarki wojennej na rewiałach, mówią o nich tłumy przybyszów z całej Polski, ścigających rokrocznie do Gdyni — na „Święto Morza”.

Naszego stosunku do morza nie może jednak wyczerpać wyłącznie sentyment. Miłość morza — jak każda zresztą miłość — wkłada na nas obowiązek pozy-

tywny, realnej pracy nad pomnożeniem morskiego dorobku Polski. Tylko całkowite wypełnienie tego obowiązku może być dowodem, że owa miłość morza ma wartość rzeczywistą, że nie jest jedynie pięknym, ale czczym wzruszeniem.

Dotychczasowe nasze spore już osiągnięcia, nie powinny wpłynąć na osłabienie tempa pracy. Przeciwnie, winny być podjęta do dalszych wysiłków i poczynań. To też w rocznicę powrotu morza do Polski — nie zapominając o wspaniałym rozwoju Gdyni, największego dziś portu na Bałtyku, w roku 1937 bowiem, ruch statków handlowych wyniósł 5,6 milionów ton rej. netto, nie zapominając, że polska bandera dociera w stałej komunikacji do Ameryki Północnej i Południowej, Afryki i Azji — myśli nasze

Rzeźba słynnego przewodnika i gawędziarza tatrzańskiego Sabaly na pomniku Chałubińskiego dłuta art. rzeźb Malborczyka.

11 przykazań Niemców w Polsce

Donosiliśmy już, że Jungdeutsche Partei prowadzi wśród Niemców w Polsce bardzo żywą propagandę, zmierzającą z jednej strony do wzmocnienia wśród Niemców w Polsce poczucia przynależności do niemieckiej wspólnoty narodowej, z drugiej do regermanizacji żywiołu częściowego lub całkowicie już spolonizowanego.

W rozsyłanych okólnikach partia młodoniemiecka w odpowiedzi na pytanie „kto jest Niemcem” formułuje następujących 11 przykazań dla Niemców w Polsce:

Jeżeli chcesz wykazać, że jesteś Niemcem winienes:

- 1) utrzymywać kontakt towarzyski przede wszystkim — a najlepiej zaś tylko i wyłącznie — z Niemcami, gdyż w ten sposób umacniasz więzy przynależności do niemieckiej wspólnoty wśród słabych i chwiejnych.
- 2) popierać gospodarczo w pierwszym rządzie Niemców, uwzględniać zaś innych aryjczyków tylko wtedy, gdy Niemca nie ma na miejscu,
- 3) angażować do swojego przedsiębiorstwa tylko Niemców, innych zaś aryjczyków tylko w tym wypadku, gdy nie ma na miejscu Niemca,
- 4) nie zapominać o tym, że żydostwo wypowiedziało Niemcom walkę o śmierć i życie, i że współpracując z żydami i popierając ich, współpracujesz nad pogębnieniem niemieckiej wspólnoty,
- 5) pamiętać o tym, że Niemiec sły-

Powstała w Ameryce — ale przydała by się i gdzie indziej! Początek swój zawdzięcza — jak tyle innych rzeczy na świecie — przypadkowi i inicjatywie.

zawsze ze swoich osiągnięć i że Ty narażasz honor niemiecki na szwank, nie uzyskując z lenistwa takich samych wyników pracy jak Twoi współrodacy,

6) pamiętać o tym, że wobec obcych jesteś zawsze reprezentantem niemieckiej wspólnoty i że wszystko dobre i złe, co zaszta, spada na karb całej ojczyzny,

7) dokładać starań, by pieniądź Twój szedł do rąk niemieckich, by oszczędności znalazły się w bankach i spółdzielniach niemieckich, które dadzą Ci ten sam procent, co inne banki, a które pieniądź Twój rozprowadzą dalej między Niemców,

8) być zawsze gotowym do ponoszenia ofiar na rzecz Twojej wspólnoty losowej i pamiętać o tym, że sam jejen nic byś nie znaczył, gdyby za Tobą nie stała zwarta społeczność niemiecka,

9) być zawsze gotowym do pracy i świadczeń pieniężnych oraz osobistych zwłaszcza wtedy, gdy zachodzi tego potrzeba: jeżeli bowiem wszyscy będą owi ni tym samym duchem gotowości ponoszenia ofiar, to i nawet najslabsza grupa ludzi będzie zdolna utrzymać się na powierzchni,

10) zawsze otwarcie i dumnie przyznawać się do Twojej narodowości, gdyż tylko wtedy i Ciebie i Twoich współrodaków będą inni szanowali,

11) nie zapominać wreszcie o tym, że Twoje miejsce jest w organizacjach niemieckich.

zarówno w stosunku do marynarki wojennej, jak i handlowej.

Chociaż bowiem polska marynarka wojenna — o niej dziś tylko będzie mowa, — poszczycić się już może chlubnymi osiągnięciami — nie mogą one jednak w żadnym razie zaspokoić naszych ambicji i potrzeb.

Na szczęście jednak społeczeństwo polskie dobrze to rozumie. Docenia znaczenie morza w życiu państwa i narodu. Udowodnia to zaś — właśnie tak, jak powinno, nie tylko słowem i sercem, ale i czynem. Świadczą o tym owe ponad 8 milionów złotych zebranych dobrowolnie na Fundusz Obrony Morskiej.

I s w i a d c z y ć o tym będzie polski okręt podwodny „ORZEŁ”, zbudowany w Holandii. „ORZEŁ” został przecież zakupiony ze składek i ofiar społeczeństwa na F. O. M.

Jeśli bowiem chodzi o Polskę, to sprawa obrony nie tylko wybrzeża, ale i naszych morskich dróg komunikacyjnych posiada specjalny wyraz. 77,9 procent naszego obrotu z zagranicą odbywa się drogą morską — niestety z tego tylko 10 procent pod polską banderą. Nakłada to na nas poważne obowiązki. I to

• — •

